

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 8/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **TRNAGRO s.r.o.**, Gajova 4, Bratislava, IČO 35 876 034, zastúpeného **JÁNSKÝ & PARTNERS s. r. o.**, advokátska kancelária, Štúrova 1408/13, Nitra, proti uzneseniu Okresného súdu Trnava sp. zn. 23Cb/17/2022 z 28.mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 9. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením okresného súdu sp. zn. 23Cb/17/2022 z 28. mája 2024. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vrátane napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľ mal v konaní vo veci samej procesné postavenie žalovaného; Poľnohospodárske družstvo [REDACTED] (ďalej len „žalobca“) sa žalobou doručенou okresnému súdu 11. apríla 2022 domáhalo nahradenia prejavu vôle žalovaného pri uzatvorení kúpnej zmluvy, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k spoluvlastníckym podielom k nehnuteľnostiam.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 23Cb/17/2022-88 z 20. januára 2023 žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd uznesením č. k. 31Cob/40/2023-153 z 3.októbra 2023 pripustil späťvzatie žaloby, rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 23Cb/17/2022-88 z 20. januára 2023 zrušil a konanie zastavil. Žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v plnom rozsahu.

4. Po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia odvolacieho súdu okresný súd vydal vyšším súdnym úradníkom uznesenie sp. zn. 23Cb/17/2022 z 28. novembra 2023 (ďalej aj „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“), ktorým rozhodol o výške náhrady trov konania sťažovateľa (ich výšku určil na sumu 957,28 eur). Súd uzavrel, že v danom prípade hodnotu právneho úkonu nie je možné vyjadriť v peniazoch, a preto žalovanému patrí právo na náhradu trov konania vo výške tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo výške 1/13 výpočtového základu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

5. Sťažovateľ podal proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť, v ktorej namietal, že okresný súd pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania vychádzal z nesprávneho záveru. Uviedol, že v danom prípade bolo možné určiť hodnotu sporu, ktorého predmetom bolo nahradenie prejavu vôle, na základe ktorého sa žalobca domáhal nadobudnutia vlastníckeho práva k spoluvlastníckym podielom za kúpnu cenu, ktorú sám určil, tzn. bola žalobcom ako tým, kto disponuje sporom, určená hodnota sporu.

6. O sťažnosti rozhodol okresný súd sudcom napadnutým uznesením tak, že ju zamietol. Uviedol, že predmetom konania bolo nahradenie prejavu vôle žalovaného. Okresný súd uviedol, že sa nestotožňuje s názorom žalovaného, že v danom prípade jednoznačne bolo možné určiť hodnotu sporu, ktorého predmetom bolo nahradenie prejavu vôle, na základe ktorého sa žalobca domáhal nadobudnutia vlastníckeho práva. V rámci argumentácie poukázal okresný súd na závery ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 446/2010 zo 7. decembra 2010. Okresný súd, vychádzajúc z uvedeného rozhodnutia ústavného súdu, dospel k záveru, že základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby má byť určená použitím § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, teda ako 1/13 výpočtového základu. Okresný súd tiež uviedol, že je potrebné prihliadnuť na skutočnosť, že v prípade vyrubenia súdneho poplatku zo žaloby vychádzal súd z položky 1 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov (súdny poplatok bol vo výške 99,50 eur – ak nemožno predmet konania oceniť peniazmi) a bolo by v rozpore s princípom spravodlivosti a princípom právnej istoty vychádzať pri priznávaní náhrady trov konania z iných východísk.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 23Cb/17/2022 z 28. mája 2024 podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, ktorou žiada napadnuté uznesenie zrušiť, pričom argumentuje:

a) Napadnutým uznesením bolo porušené právo sťažovateľa na súdnu ochranu a na spravodlivý súdny proces zakotvené v čl. 46 ods. 1 ústavy.

b) Okresný súd podľa názoru sťažovateľa nesprávne aplikoval príslušné ustanovenia vyhlášky určujúce výšku tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby poskytnutý právnym zástupcom strane sporu ako svojmu klientovi v civilnom konaní, čo malo za následok nesprávne určenie výšky náhrady trov konania.

c) Z § 10 ods. 2, § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky vyplýva, že v rozhodnom čase bolo nutné vychádzať pri určovaní hodnoty úkonu právnej služby pre účely rozhodnutia o náhrade trov konania z hodnoty veci alebo práva v peniazoch a len naozaj výnimočne, ak boli splnené predpoklady vyjadrené v § 11

ods. 1 písm. a) vyhlášky, teda v prípade, ak hodnotu veci alebo práva nebolo vôbec možné vyjadriť v peniazoch alebo ak by to teoreticky možné bolo, avšak na tento účel by bolo nutné vykonať ďalšie úkony, v dôsledku čoho by došlo k vzniku neprímeraných nákladov a/alebo k prietahom konania, bolo možno určiť základnú sadzbu tarifnej odmeny tak, že táto sa určovala vo výške 1/13 z výpočtového základu pre dané obdobie.

d) V danom prípade jednoznačne bolo možné určiť hodnotu sporu, ktorého predmetom bolo nahradenie prejavu vôle, na základe ktorého sa žalobca domáhal nadobudnutia vlastníckeho práva k spoluvlastníckym podielom za kúpnu cenu, ktorú sám určil, tzn. bola žalobcom ako tým, kto disponuje sporom, určená hodnota sporu.

e) Pokiaľ ide o právny názor ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 446/2010 zo 7. decembra 2010, na ktorý poukázal okresný súd, sťažovateľ uviedol, že na webovej stránke ústavného súdu sa sťažovateľovi nepodarilo vyhľadať toto rozhodnutie na účely oboznámenia sa s jeho kompletným obsahom.

f) Sťažovateľ uvádza, že nemôže byť dôvodom na výklad príslušných ustanovení okresným súdom tá skutočnosť, že sa pri vyrubovaní súdneho poplatku za podanú žalobu žalobcovi vychádzalo z toho, že predmet konania nemožno oceniť peniazmi.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy) uznesením okresného súdu uvedeným v záhlaví tohto uznesenia.

9. V úvode tejto časti rozhodnutia ústavný súd poukazuje na požiadavku viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 660/2016).

10. Sťažnostný petit je v posudzovanej ústavnej sťažnosti sťažovateľom formulovaný v časti s označením „*Petit*“ (bod V ústavnej sťažnosti), v ktorom je ako rozhodnutie, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje, označené uznesenie okresného súdu sp. zn. 23Cb/17/2022 z 28. novembra 2023. Z obsahu ostatnej časti ústavnej sťažnosti vyplýva, že smeruje proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 23Cb/17/2022 z 28. mája 2024 (napr. označenie napádaného rozhodnutia v záhlaví ústavnej sťažnosti; citácia bodu 20 tohto rozhodnutia atď.).

11. S prihliadnutím na dosiaľ uvedené ústavný súd, berúc do úvahy sťažnostný petit tak, ako je formulovaný sťažovateľom v bode V ústavnej sťažnosti, pričom však z obsahu ústavnej sťažnosti zjavne vyplýva, že táto smeruje proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 23Cb/17/2022 z 28. mája 2024, uplatňujúc materiálny prístup k ochrane základných práv a slobôd, ktorý ústavný súd v konaniach o ústavných sťažnostiach uplatňuje (m. m. IV. ÚS 449/2023), ustálil predmet konania o ústavnej sťažnosti tak, ako to vyplýva zo záhlavia tohto uznesenia. Ústavná sťažnosť tak smeruje proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 23Cb/17/2022 z 28. mája 2024.

12. Nad rámec už uvedeného ústavný súd uvádza, že v prípade, ak by ústavná sťažnosť smerovala iba/aj proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 23Cb/17/2022 z 28. novembra 2023, bola by v celom

rozsahu/v tejto časti odmietnutá pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pretože právomoc okresného súdu rozhodnúť o sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodovať o porušení ústavných práv sťažovateľa uznesením vyššieho súdneho úradníka.

III.1. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 23Cb/17/2022-163 z 28. mája 2024:

13. Právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti fyzickej osoby podľa čl. 127 ústavy proti rozhodnutiu či zásahom všeobecných súdov je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávnych princípov, t. j. či v konaní a rozhodnutí v ňom vydanom boli alebo neboli dotknuté chránené práva alebo slobody fyzickej osoby. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o ústavnej sťažnosti nie je pokračovaním konania v ďalšej inštancii mimo rámca všeobecného súdu a ústavnému súde v ňom zásadne neprislúcha, aby v jeho rámci prehodnocoval skutkové a právne závery všeobecného súdu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, I. ÚS 129/2015).

14. Ústavný súd, zohľadňujúc sťažnostné námietky smerujúce proti rozhodnutiu okresného súdu o náhrade trov konania, považuje za žiaduce poukázať na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016). K problematike trov konania sa stavia nanajvýš rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnemu prieskumu, pričom k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citelne dotknúť. To však ale neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov. Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade takého postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle, a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (I. ÚS 437/2023).

15. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať tú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 358/2019).

16. Po dôkladnom preskúmaní napadnutého uznesenia nadväzujúceho na rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka o výške priznanej náhrady trov konania ústavný súd konštatuje, že okresný súd

sa v prípade sťažovateľa nedopustil extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania, ktoré by predstavovalo porušenie jeho práva na spravodlivé súdne konanie.

III.2. K námietke sťažovateľa týkajúcej sa nesprávnej aplikácie ustanovení vyhlášky:

17. Sťažovateľ vzniesol námietku, že okresný súd v jeho veci nesprávne aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (teda že nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch). Sťažovateľ uviedol, že hodnotu predmetu sporu je v danom prípade možné vyčíslieť v peniazoch, preto mal byť v jeho prípade aplikovaný § 10 ods. 2 vyhlášky (podľa ktorého sa za tarifnú hodnotu považuje výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka).

18. Vo vzťahu k námietkam predostretým sťažovateľom považuje ústavný súd v prvom rade za potrebné ozrejmiť, že vyhláška rozlišuje, kedy je predmet právnej služby, o ktorom prebieha civilný proces, ocniteľný (vyjadriteľný) v peniazoch (§ 10 ods. 2 vyhlášky) a kedy to tak nie je (§ 11 ods. 1 vyhlášky).

19. Ústavný súd súčasne poukazuje na svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade práva) predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov (resp. strany sporu) meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní (m. m. II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 187/2018).

20. Z tohto pohľadu má teda význam iba otázka, či predmet právnej služby, o ktorom prebieha civilný proces, je ocniteľný alebo neocniteľný v peniazoch, t. j. ktoré z dvoch možných ustanovení vyhlášky pre výpočet základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta (uvedených už v bode 18) aplikovať. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti danej veci nemal relevantný dôvod odkloniť sa od už takto skôr vysloveného názoru ústavného súdu. Sťažnostnú námietku sťažovateľa, podľa ktorej sa k aplikácii § 11 ods. 1 vyhlášky má pristúpiť iba vo výnimočných prípadoch, nepovažuje ústavný súd vzhľadom na už uvedené za relevantnú.

21. V posudzovanom prípade okresný súd v napadnutom uznesení uviedol, že predmetom konania vo veci bolo nahradenie prejavu vôle žalovaného. Zároveň okresný súd poukázal aj na závery ústavného súdu vyplývajúce z jeho rozhodnutia č. k. III. ÚS 446/2010-16 zo 7. decembra 2010. Z označeného rozhodnutia ústavného súdu vyplýva, že je ústavne akceptovateľný záver všeobecného súdu, že predmet sporu – nahradenie prejavu vôle je možné považovať za neocniteľný peniazmi, pričom aj v tomto prípade bolo predmetom konania vo veci samej nahradenie prejavu vôle na uzatvorenie zmluvy (kúpnej zmluvy) o prevode spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti. Ústavný súd tak vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci nenašiel relevantný dôvod odkloniť sa od už takto skôr vysloveného názoru ústavného súdu.

22. Napadnuté uznesenie okresného súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd konštatuje, že závery, ku ktorým súd dospel, nemožno označiť za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

23. Okresný súd v konečnom dôsledku aplikoval právnu úpravu, ktorá bola relevantná v okolnostiach prerokovanej veci [§ 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky] a ktorá upravuje základnú

sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby pre situáciu, keď nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľom uplatnená námietka [opísaná v bode 7 písm. f) tohto rozhodnutia] nie je opodstatnená a nie je spôsobilá spochybníť ústavnosť napadnutého uznesenia.

24. S prihliadnutím na uvedené pre vec podstatné ustanovenia príslušného právneho predpisu (vyhlášky), ako aj s poukazom na doterajšiu judikatúru ústavného súdu ústavný súd dospel v danom prípade k záveru, že okresným súdom v napadnutom uznesení prezentované úvahy nie je možné v konkrétnom prípade označiť za ústavne neudržateľné či vykazujúce znaky arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle.

25. Ústavný súd preto vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu